

Veus paral·leles

Espectacle anual de poesia

Una activitat de la
Institució de les Lletres Catalanes
amb la col·laboració de
l'Institut Ramon Llull

Albert Mestres
Sofia Fonseca

Veus paral·leles és un projecte concebut, coordinat i dirigit per Albert Mestres i Sofia Fonseca, i acollit per la Institució de les Lletres Catalanes, que consisteix en la reunió de quatre poetes de parla catalana i quatre d'una altra cultura que reciten conjuntament la seva poesia. A partir d'una selecció que fan els mateixos poetes, amb la qual elaborem un guió i una mínima posada en escena, els poetes reciten, en una sessió d'hora i mitja o dues sessions d'una hora aproximada, la seva poesia i una actriu recita la traducció de la que no és en llengua catalana.

OBJECTIU

Veus paral·leles pretén descobrir nous poètics i cultures que no ens arriben i alhora posar en contacte la nostra poesia amb la dels poetes d'aquestes cultures. Per aquest motiu prioritzem o bé les llengües minoritàries o "invisibles" o bé aquelles veus per a les quals és més difícil fer-se sentir (dones poetes).

Cap enfora, l'objectiu de l'activitat és donar a conèixer obres literàries d'autors catalans i de poetes d'altres tradicions. Però l'activitat també té un vessant de dignificació de l'ofici de poeta i estableix contactes humans entre els participants que a la llarga poden desembocar en nous projectes o col·laboracions.

PARTICIPANTS

Hem establert uns paràmetres de selecció dels poetes que restringeixen la influència de les nostres inclinacions literàries. Així, els quatre poetes de les dues cultures han de ser dos homes i dues dones de quatre generacions diferents. D'aquesta manera ens garantim una mostra variada i acolorida de veus.

Pel que fa als de llengua catalana, busquem aquells poetes que no acostumen a ser habituals dels recitals, amb excepcions donades per les circumstàncies, i que representin la major diversitat possible del territori.

L'EDICIÓ DEL 2010. *VEUS PARAL·LELES 8. DE L'ÈBRE AL ROINE*

L'edició del 2010 enllaçarà els versos de quatre poetes occitans i quatre de catalans, de quatre generacions diferents. Els mateixos poetes recitaran els versos en català o en occità. A partir d'un guió, l'actriu Mireia Chalamanch enllaçarà les vuit obres poètiques, recitant en català a Catalunya i passant el relleu a una nova actriu que ho farà en occità a Occitània.

Una primera gira pels Països Catalans del 30 de juny a l'11 de juliol culminarà, amb el suport de l'Institut Ramon Llull, amb l'estada a Tolosa del Llenguadoc del 10 al 12 d'octubre dins el marc del Festival Occitània.

Com dits entrelaçats de dues mans agafades, el català i l'occità s'entrecreuen nuats pels Pirineus. Així, els àmbits culturals respectius de fet comparteixen més coses de les que els separen. És sabut que la cultura occitana va inventar la poesia en llengua romanç i que a l'àmbit català fins al segle XV va ser l'única tradició poètica que es va seguir, amb trobadors de primera línia com Guillem de Berguedà, Ramon Vidal de Besalú o Cerverí de Girona. Les relacions polítiques eren tan intenses que van estar a punt de pertànyer a una mateixa corona i el rei de la corona catalanoaragonesa va ser l'únic valedor final dels albigesos a la batalla de Muret, on va deixar la pell i els occitans un bon mos de la seva independència. Els fluxos entre tots dos territoris no van minvar, encara que la història silenciés Occitània a partir del segle XIV. Després d'uns segles confusos per a les dues nacions, al segle XIX arranquen amb força uns ressorgiments culturals i polítics concomitants i solidaris amb gran quantitat de vasos comunicants que des de llavors no s'han aturat i dels quals la poesia ha estat sempre un dels principals.

Ironies de la història, van estar a punt de ser un país, i ara comparteixen país per partida doble, amb parts de la catalanitat enllà de la frontera francesa i parts de l'occitanitat ençà de la frontera espanyola. Per això les fronteres no poden evitar que els versos regalimin a banda i banda pels embornals del somni.

POETES PARTICIPANTS

DANIELLE JULIEN (TARASCÓ, 1944)

Doctora en Estudis Occitans, especialista en l'obra de Robert Lafont. És escriptora, poeta i conta contes. Ha editat les novel·les *Viatge d'ivern* (2009), premi Jaufre Rudel i *Adieu Paure* (2007), premi Les Taliures de Lleida. En breu sortirà la seva tercera novel·la *Letras*.

JOSEP PIERA (GANDIA, 1947)

És poeta, prosista i traductor. De poesia ha publicat: *El somriure de l'herba*, premi Carles Riba 1979, *Dictats d'amors* (1971-1991), *En el nom de la mar* (1999) i *Cants i encants* (2004). De prosa: *El cingle verd*, premi Josep Pla 1981, *Estiu grec* (1985), *Un bellíssim cadàver barroc* (1987), *El paradís de les paraules*, premi Josep Vallverdú 1994, *Seducions de Marràqueix*, premi Sant Joan 1996, i *A Jerusalem* (2005). També el primer volum de les seves memòries, *Putà postguerra* (2007), i les biografies novel·lades *Jo sóc aquest que em dic Ausiàs March* (2001) i *Francesc de Borja, el duc sant*, premi Joanot Martorell (2009). Ha participat en diverses antologies poètiques i la seva obra està traduïda al castellà, l'italià, el portuguès, l'anglès, l'àrab, el francès i el croat, entre altres idiomes. El 2008, la Institució de les Lletres Catalanes i UNESCO-cat publicaren en 24 llengües un poema seu, *La poesia*, per celebrar el "Dia mundial de la poesia". Ha traduït de l'italià *Poemes (1927-1938)* de Sandro Penna (1992) i de l'àrab -amb Josep R. Gregori- *Jardi ebri* (2007) d'Ibn Khafaja d'Alzira.

ROLAND PÉCOUT (CHÂTEAURENARD EN PROVENCE, 1949)

És llicenciat en Història de l'art per la Universitat de Montpeller. És escriptor, poeta, periodista, traductor, dramaturg i guionista. Ha participat com a fundador i escriptor en revistes literàries entre d'altres: *Jorn* i *La Revista Occitana*. Ha publicat els llibres de poesia: *Poèmes per tutejar* (1978), *Mastrabèlè, Poème* (2001) i *Laissarem degun* (2008). En prosa ha publicat entre altres: *Portulan I, itinéraire en Orient* (1978), *Portulan II* (1980, prix Méridien 1981), *Amériques éclatées* (1985), *L'envol de la Tartane* (1986), *Mémoire de Van Gogh*, in *Douze Nouvelles*, Obradors / Edisud (1985), *La femme de Barbe-Bleue, Vincent Van Gogh et Gaby dite Rachel*, in *Entailles* (1987), *Van Gogh, le rouge et le vert*, in *Ulysses International* (1990), *La Fleur du Désert*, in *Entailles* (1993) (en occità a *Amiras*), *Las Costières del Velon d'Aur, Istòria de viatge*, (2000). També ha publicat diverses obres de teatre: *Fant de Chichou*, Théâtre de la Rampe (1982), *Yerma*, de Federico Garcia Lorca, Théâtre de la carrière (1982), *Il est interdit de se pencher...*, Théâtre de la Rampe (1986), *Zou Petassou*, CRDP-Montpellier (1988), *La Gare aux trésors*, Théâtre'Aude (1994). Ha comissariat l'exposició *Itinéraires en littérature occitane 1968-1988* (1988).

ISABEL ORTEGA (TARRAGONA, 1955)

És llicenciada en Psicologia i en Filosofia. Treballa com a professora de Llengua catalana a l'ensenyament secundari. Va publicar la novel·la *Viatge d'anada* (1994). Ha traduït articles de Simone Weil aplegats sota el títol *Ecrits sobre la guerra* (1997) i ha escrit articles en monogràfics sobre la filòsofa francesa. En poesia, ha publicat *Enfilall* (2002) XXII premi Comas i Maduell, Ciutat de Tarragona, *Runa plena* (2004) i *Nòmada* (2009), i ha col·laborat en diverses publicacions col·lectives. Ha participat en diferents recitals poètics

amb el grup "Cabaret Manila" –posteriorment anomenat "L'Estrep"-, i també n'ha fet en solitari.

HÈCTOR MORET (MEQUINENSA, 1958)

Llicenciat en Filologia Catalana, és professor de Llengua Catalana i Literatura en instituts d'ensenyament secundari de Barcelona. És autor dels llibres de poemes *Pentagrama* (1987), *Joc de daus* (1988), *Ròssecs* (1992), *Al cul del sac trobarem les porqueres* (1993), *Antídots* (1996), *Temps pervers* (1999), de l'antologia lírica *In nuce* (2004) i ha aplegat tota la producció lírica en el volum *Camp clos* (2006). Com a editor s'ha ocupat de les col·leccions de textos literaris *Quaderns de la Glera*, *Quaderns de les Cadolles* i *Quaderns del Cingle*. Tots els seus poemes han estat traduïts al castellà, molts a l'aragonès i alguns al francès i a l'alemany.

XAVI GUTIÉRREZ (IVARS D'URGELL, 1971)

Actualment treballa de dinamitzador lingüístic en el Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació de la Generalitat de Catalunya. És escriptor, poeta i traductor. Ha guanyat els premis de poesia "Aran de Literatura" (2002, 2003 i 2007), el "Concurs Bigordan d'Expression Gascona" (2005 i 2006), el Vila de Baiona (2003). I els premis literaris Zavièr de Navarròt d'Auloron (2005 i 2008), i el Calams Bearnés 2008 de Pau. Ha publicat els llibres: *Viatges ath torn d'un instant* (2003), *Letres deth país* (2006), *Anin-anan* (2009). Ha participat en els llibres recopilatoris d'autors aranesos: *Aran en vers* (2008), *De bon liéger* (2009), *Iberia polyglotta* (2006) i *Bèth temps a* (2000).

MAITE BRAZALES (SINEU, 1977).

És llicenciada en Teoria de la Literatura i Literatura Comparada per la Universitat de Barcelona. Actualment és professora de català a Mallorca. Ha publicat els llibres de poesia *Sang de me* (2008), *Pèl de Cony* (1999), *Solstici d'Estiu, (Deliris I-IV)* (1997). Ha participat en diverses antologies: *Eròtiques i Despentinades* (2008), *13x3 Poesia Perifèrica* (2006), *Segle 21: vint-i-una i una poetes per al segle vint-i-u* (2001).

AURÉLIA LASSAQUE (1983)

És filòloga especialista en occità. Ha participat en performances de música i poesia. Ha publicat els llibres de poesia *Cinquena Sason* (2006), *Ombres de luna - Ombres de lune* (2009). De prosa ha publicat "Dins los braces de Calypso", dins *Roc de Quer* (2009). Ha participat en les antologies: *Lodève, Voix de la méditerranée. Anthologie 2008* (2008), *Les cahiers de la Lomagne, spécial dixième anniversaire, (2007)*, *Memòria de linguas e de augas, Actes de la première rencontre de poésie et de poètes galiciens, occitans et catalans* (2004).

Traduccions: Manèl Zabala

Guió i coordinació: Albert Mestres i Sofia Fonseca

Posada en escena: Albert Mestres

Actriu: Mireia Chalamanch

LLOCS I DATES

A Catalunya

Dates: 30 de juny-11 de juliol

Llocs:

- dijous 1 de juliol. Plaça dels Natzarens de Tarragona (21h)
- divendres 2 de juliol. Claustre de Sant Francesc, Vilafranca del Penedès (20h)
- dissabte 3 de juliol. Tor deth Generau Martinón. Vielha (Val d'Aran) (20h)
- dimarts 6 de juliol. Claustre de la Universitat de València (20h)
- dijous 8 de juliol. Can Alcover de Palma (Mallorca) (21h)
- divendres 9 de juliol. Fundació ACA de Búger (Mallorca) (22h)
- dissabte 10 de juliol. Espai Betúlia. Badalona (20h)
- diumenge 11 de juliol. Brossa Espai Escènic. Barcelona (21h)

Veus paral·leles està acollida per la Institució de les Lletres Catalanes amb la col·laboració de l'Ajuntament de Tarragona, el Conselh d'Aran, l'Associació de Professionals i Estudiosos en Llengua i Literatura Catalanes (APELLC), l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès, la Llibreria L'Odissea, l'Espai Brossa, l'Espai Betúlia, la Fundació ACA, el Govern Balear, l'Obra Cultural Balear, l'Aula de Poesia de la Universitat de València i el Servei de Política Lingüística de la Universitat de València.

A Occitània

Dates: 10-12 d'octubre del 2010

Lloc:

- Tolosa de Llenguadoc

Organitzat per Festival Occitània i l'Institut Ramon Llull.

HISTÒRIA

VEUS PARAL·LELES 1. 2003

L'activitat va iniciar-se quan el 2003, reflexionant sobre el desconeixement mutu de dues cultures tan pròximes com la catalana i la portuguesa, vam proposar a Francesc Parcerisas, aleshores director de la Institució de les Lletres Catalanes, organitzar una trobada de dones poetes catalanes i portugueses i buscar una fórmula de recital que permetés la participació dels mateixos poetes però en canvi pogués tenir l'atractiu del treball escènic, que faria ressaltar la mateixa poesia recitada. Parcerisas va acceptar el repte i vam organitzar la primera edició de *Veus paral·les* dins la Setmana de Poesia de Barcelona:

- *De l'Atlàntic al Mediterrani. Vuit dones poetes*: Maria Velho da Costa, Montserrat Abelló, Ana Marques Gastão, Teresa Pascual, Zoraida Burgos, Ana Luísa Amaral, Susanna Rafart, Ana Haterly. Maig del 2003: Barcelona.

Espai escènic: Germano Bozzelli.

Actriu: Mireia Chalamanch.

Postal de les Veus paral·leles 2003

Recital de les Veus paral·leles 2003 al Museu Mares

Les poetes i l'organització de les Veus paral·leles 2003

Ana Haterly i Montserrat Abelló

VEUS PARAL·LELES 2. 2004-2005

El grau de satisfacció d'organitzadors i participants va ser tan alt, que Francesc Parcerisas va proposar-nos repetir anualment l'activitat i va proposar-nos la literatura basca com a protagonista. A través de Xabier Huitzi del Departament de Normalització Lingüística de la Diputació de Guipuscoa, vam aconseguir que la trobada entre poetes bascos i catalans es desenvolupés tant a casa nostra com al País Basc. També dins la Setmana de Poesia a Barcelona, aquest any es va ampliar a més a Tarragona dins la Primavera Literària, gràcies a l'Ajuntament de Tarragona i a l'Associació de Professionals de la Llengua Catalana. Aquest va ser també el primer any que es recollien en una publicació gratuïta per al públic assistent tots els poemes de l'activitat en les dues llengües originals i en les seves traduccions en les dues llengües. Això permet no solament conservar un record material de l'activitat, sinó aprofundir en l'intercanvi.

- *Pirineoak-Pirineus: d'una riba a l'altra*: Josep Palau i Fabre, Jean-Luis Davant, Gemma Gorga, Felipe Juaristi, Marc Granell, Arantxa Urretabizkaia, Marta Pessarrodona, Tere Irastortza. Maig del 2004: Barcelona/Tarragona.

Espai escènic: Paula Miranda.

Actriu: Mireia Chalamanch.

Gener del 2005: Andoain, Bilbao, Alsasua.

Actriu: Olatz Beobide.

Postal de les Veus paral·leles 2004-2005

Recital de les Veus paral·leles 2004 al Museu Marès, Barcelona

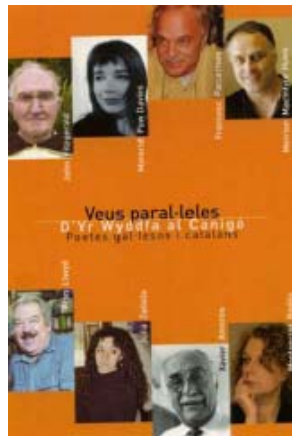

VEUS PARAL·LELES 3. 2005-2007

Arran d'un dinar amb responsables d'altres institucions de difusió literària d'altres països, vam acordar amb Sioned Rowlands del Llenyddiaeth Cymru Dramor dedicar la nova edició a la literatura gal·lesa. També dins la Setmana de Poesia de Barcelona i la Primavera Literària de Tarragona, es va fer a més a Vilafranca del Penedès. La creació de l'Institut Ramon Llull, permetia pensar en la possibilitat de fer també a Gal·les l'activitat, malgrat que en aquest cas no es va poder concretar fins al 2007 amb la col·laboració del Llenyddiaeth Cymru Dramor.

- *D'Yr Wyddfa al Canigó*. Xavier Amorós, Mererid Puw Davies, John Fitzgerald, Alan Llwyd, Meirion MacIntyre Huws, Francesc Parcerisas, Montserrat Rodés, Júlia Zabala. Maig del 2005: Barcelona/Tarragona/Vilafranca del Penedès.

Espai escènic: Paula Miranda.
Actriu: Mireia Chalamanch.
Abril del 2007: Cardiff.
Actriu: Einir Sion.

Postal de les Veus paral·leles 2005-2007

Poetes de les Veus Paral·leles 2005-2007 a Vilafranca del Penedès

VEUS PARAL·LELES 4. 2006

El canvi de govern que va representar la primera formació del tripartit, va implicar també un canvi de direcció, que va assumir Jaume Subirana. El nou director va voler impulsar l'activitat i ens va permetre treballar en l'edició de l'any següent mentre preparàvem la d'aquell any. Ell mateix va proposar un intercanvi amb la literatura asturiana que, gràcies a la Direcció de Normalización Llingüística, es va desenvolupar primer a Grau a l'abril i a Tarragona, dins la Setmana Literària, Vilafranca del Penedès i Barcelona, dins el Saló del Llibre al novembre.

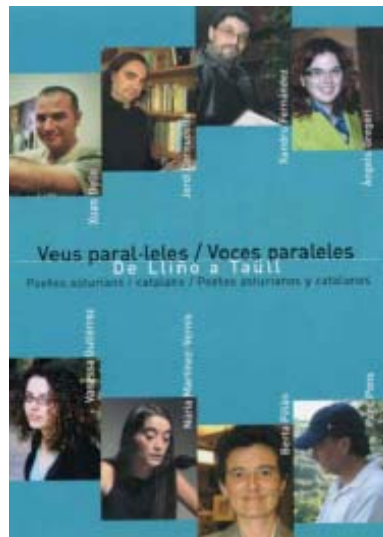
- *De Lliño a Taüll*. Xuan Bello, Jordi Cornudella, Xandru Fernández, Àngels Gregori, Vanessa Gutiérrez, Núria Martínez-Vernis, Berta Piñán, Ponç Pons. Abril del 2006: Grau.

Espai escènic: José Menchero.

Actriu: Eva Vallines.

Novembre del 2006: Barcelona/Tarragona/Vilafranca del Penedès.

Actriu: Mireia Chalamanch.

Postal de les Veus paral·leles 2006

Eva Vallines i Vanessa Gutiérrez assajant a Oviedo a l'abril del 2006

VEUS PARAL·LELES 5. 2007

La coneixença d'Elisa Biagini, filla del director del Festival de Poesia de Florència va propiciar dedicar una edició a la literatura italiana, que es va desenvolupar quasi successivament a Catalunya, un cop més a Barcelona, Tarragona i Vilafranca del Penedès, i Itàlia, sempre amb el suport de l'Institut Ramon Llull, dins el festival de poesia "Voce lontane, voce sorelle" a Florència, Arezzo i Impruneta, encara que a Itàlia només amb les poetes catalanes.

- *De la Via Augusta a la Via Flàmia*. Margarita Ballester, Elisa Biagini, Teresa Bertran, Maria Josep Escrivà, Jolanda Insana, Vivian Lamarque, Lurdes Malgrat, Giovanna Marmo. Maig del 2007: Barcelona/Tarragona/Vilafranca del Penedès.

Espai escènic: José Menchero.

Actriu: Mireia Chalamanch.

Juny del 2007: Florència/Arezzo/San Paolo dela Croce (Impruneta).

Actriu: Rosanna Gentili.

Postal de les Veus paral·leles 2007

La disposició escènica al teatre El Magatzem de Tarragona abans de l'entrada del públic

Lurdes Malgrat, Albert Mestres i Rosanna Gentili assajant a Florència

*L'actriu Rosanna Gentili i les poetes catalanes aplaudides
a l'Accademia della Crusca de Florencia*

VEUS PARAL·LELES 6. 2008

L'experiència humana de la "gira" amb les poetes catalanes per Itàlia va ser tan gratificant i interessant que ens va fer rumiar en la possibilitat de reproduir-la a Catalunya. D'altra banda, el nou director de la Institució Oriol Izquierdo va fer una aposta clara pel projecte, cosa que ha permès plantejar-se dotar-lo de més ambició i convertir-lo en un esdeveniment més complex amb altres activitats al voltant d'una durada de deu dies i estenent-se fora de l'àmbit administratiu català. Aquest any, doncs, s'han afegit a Barcelona, Tarragona i Vilafranca, Girona i Badalona, a més de fer un primer experiment a Mallorca, amb la col·laboració de la Conselleria de Cultura del Govern Balear, l'Institut d'Estudis Baleàrics i la Fundació ACA.

L'estada a Barcelona del poeta amazic Salem Zenia, acollit pel Pen Club Català, ha fet factible un intercanvi amb poetes de la Cabília algeriana altrament difícil.

- *De l'Atlas a Formentor. Vuit poetes.* Elies Barberà, Antonina Canyelles, Hadjira Oubachir, Boualem Rabia, Magí Sunyer, Brahim Tazaghart, Salem Zenia. Juliol del 2008: Barcelona/ Tarragona/ Vilafranca del Penedès/ Girona/ Badalona/ Búger (Mallorca).

Espai escènic: José Menchero.

Actriu: Mireia Chalamanch.

Novembre del 2008: Akbou/Bugia/Tizi Ouzou (Algèria).

Actriu: Zira.

Postal de les Veus Paral·leles 2008

Poetes de les Veus paral·leles 2008

*Mireia Chalamanch i Laia Noguera durant l'espectacle
a la terrassa Ramon Llull de la Fundació ACA (Búger, Mallorca)*

Magi Sunyer i Zira durant l'espectacle al centre cultural de Bugia (Algèria)

Després de l'estada a la Cabília, amb el suport de l'Institut Ramon Llull i acollits per l'Association Culturelle l'Étoile d'Akbou, on els intercanvis tant a nivell literari com cultural han estat profunds, el grau de satisfacció tant d'organitzadors com de participants ha estat tan elevat, que creiem que es pot donar com a definitiu aquest format de l'activitat, més ampli i més complex. Això comporta que necessitem més temps per organitzar-la i per això proposem poder treballar sempre amb quatre edicions a la vista per endavant.

Com a innovació, aquest any l'edició del llibre s'ha fet conjuntament amb l'editorial Tira de Bugia.

VEUS PARAL·LELES 7. 2009

Tènues són els fils que van dels fiords noruecs a les cales catalanes, valencianes o mallorquines. En primer lloc, l'amor al mar, la vocació marinera que tots dos pobles van compartir en períodes propers i que conflueixen en un punt: Sicília, on la corona catalanoaragonesa va succeir precisament una dinastia fundada pels normands. La comparació entre un fiord escarpat i sovint cobert de neu, que pot arribar a fer dos-cents quilòmetres, amb una tranquil·la caleta assolellada és com l'origen de les respectives literatures, com posar al costat de les immenses eddes islandeses les petites joies trobadoresques refinadíssimes, de les fresques però elaborades proses de Lluïa la immediatesa de les sagues vikingues. Cal doncs fer un esforç per visualitzar aquests fils i si de cas establir-ne de nous. Una excepció, però, el teatre d'Ibsen va representar a Catalunya una revolució teatral i ideològica de primera magnitud que va canviar els destins no solament de la literatura catalana a primers del segle XX, sinó de la mateixa poesia. Obrim, doncs, a través d'aquestes vuit veus una porta als possibles nexes entre poètiques i cultures.

- *Dels fiords a les cales. Vuit poetes.* Arne Ruste, Jaume Pont, Torgeir Schjerven, Inger Elisabeth Hansen, Gabriel Sampol de la Santíssima Trinitat, Montserrat Costas, Rebecca Kjelland, Isabel Garcia Canet. Juny i juliol de 2009: Vilafranca del Penedès/ Tarragona/ Palma de Mallorca/ Búger (Mallorca)/ Badalona/ Barcelona.

Guió i posada en escena: Albert Mestres i Sofia Fonseca

Actriu: Mireia Chalamanch

EDICIONS FUTURES

Proposem doncs les següents edicions per als anys vinents:

- 2011: Poetes palestins i catalans (mixt) / Poetes egípcies / Poetes turcs i catalans (mixt)

Gràcies a l'estada al Festival de Poesia de Florència tenim contactes per començar a treballar en aquesta edició, cosa que començarem a fer un cop aprovat el projecte. En cas que no fos possible la proposta per raons de política internacional, utilitzarem els contactes de l'Institut Ramon Llull per fer una edició amb dones poetes egípcies.

- 2012: Poetes aragonesos i catalans (mixt) / Poetes gallecs i catalans (mixt)

Explorant un altre cop en les llengües ibèriques, tenim contactes per iniciar aquesta proposta i establir algun acord amb el Govern d'Aragó.

- 2013: Poetes ucraïnesos i catalans (mixt) / Poetes finlandesos i catalans (mixt)